

Pracovná skupina: Prezídium COGECA, 23. septembra 2021

Prezídium COGECA

Predsedal prezident Ramon Armengol (ES).

Správa o činnosti prezidenta Cogeca a generálneho tajomníka

Prehľad aktivít je na portáli AgriInfo.

Prezentácia štúdie Céline Laisneyovej (AlimAvenir) s názvom *Vyhliadky laboratórne kultivovaného mäsa a nových trendov v potravinách*

Štúdia AlimAvenir sleduje trendy v stravovaní, vrátane vývoja produkcie a dostupnosti na trhu rastlinných náhrad mäsa a iných alternatívnych zdrojov bielkovín. Trendy súvisia so zmenou správania spotrebiteľov v spôsobe stravovania:

Flexitariánstvo: „flexibilné vegetariánstvo“, t. j. prevažne vegetariánska strava s povolenou občasnou konzumáciou mäsa. Najväčšou motiváciou je etický aspekt - zabíjanie zvierat. Tento životný štýl zaznamenáva najväčší rastúci trend zo všetkých menovaných.

Vegetariánstvo: nekonzumuje sa mäso, ryby ani plody mora. V Európe trend rastie len veľmi pozvoľna.

Vegetaliánstvo: konzumácia iba rastlinnej stravy.

Vegánstvo: Najstriktnejší životný štýl, stravovanie ako u vegetaliánov, navyše odmietanie akýchkoľvek výrobkov pochádzajúcich zo zvierat. Najväčší podiel vegánov v Európe je v DE.

Všetky zmienené trendy sa najčastejšie týkajú mladých ľudí. Potravinársky priemysel na zvyšujúci sa dopyt po iných než živočíšnych výrobkoch reaguje, veľké nadnárodné spoločnosti (Nestlé, Unilever) aj významní spracovatelia mäsa (Tyson, Smithfield Foods) zaraďujú do svojej ponuky rastlinné náhrady čoraz častejšie. Trend podporujú reťazce rýchleho občerstvenia (Starbucks, McDonald's). Najrozvinutejším trhom s rastlinnými náhradami mäsa, mlieka, mliečnych výrobkov a iných typov potravín je USA. V roku 2018 vykazoval obchod celkovú hodnotu 4,9 mld. dolárov, v roku 2020 už 7 mld. dolárov.

V Európe je viditeľný rastúci trend predaja rastlinných náhrad, v roku 2020 vykazoval obchod s rastlinnými náhradami mäsa 1,4 mld. eur a rastlinnými náhradami mlieka a mliečnych výrobkov 1,6 mld. eur. Ich ponuka sa zameriava najmä na flexitariánov. Rastlinné náhrady sú často predmetom kritiky z dôvodu obsahu veľkého množstva zložiek, vysokého obsahu soli a nasýtených tukov a nedostatočného obsahu živín v porovnaní so živočíšnymi produktmi.

Hlavnou témou štúdie je laboratórne kultivované mäso (in vitro). Prvou krajinou, ktorá

povolila uvedenie kultivovaného mäsa na svoj trh, je Singapur. Vo FR je vývoj pozadu, existujú tam zatiaľ iba 2 start-upy. Ďalej reprezentantka vysvetlila technológiu kultivácie mäsa: pôvodne sa používalo fetálne hovädzie sérum (FBS), teraz sa používa (z etických dôvodov) sérum rastlinné. Doteraz pretrvávajú problémy týkajúce sa konzistencie výsledného produktu (pripomína mleté mäso, nie sval), ale investície do týchto technológií v roku 2020 celosvetovo výrazne rastú, najmä v USA a Izraeli (celkovo vo svete existuje viac ako 70 start-upov).

Legislatíva EÚ vyžaduje, aby uvedenie kultivovaného mäsa na trh bolo schválené po predchádzajúcej žiadosti o zaradenie na zoznam „nových potravín“. Štúdia sleduje 2 scenáre na určenie uhlíkovej stopy, a to pre prípad použitia konvenčného energetického mixu energie a energie udržateľnej. V prvom prípade predstavuje uhlíková stopa 13,6 kg CO₂/1 kg kultivovaného mäsa, v druhom prípade 2,5 kg CO₂/1 kg kultivovaného mäsa, výroba 1 kg konvenčného kuracieho mäsa predstavuje uhlíkovú stopu 2 kg CO₂, bravčového 2,5 kg CO₂, hovädzieho 17 kg CO₂. Najväčšími prekážkami pri výrobe kultivovaného mäsa sú vysoké výrobné náklady (súčasná cena dosahuje 22 000 dolárov/kg). Zo štúdie vyplýva aj to, že je veľký rozdiel medzi ochotou spotrebiteľov nové kultivované produkty vyskúšať a konzumovať ich pravidelne. Popri kultivácii in vitro existujú aj ďalšie metódy produkcie alternatívnych bielkovín, medzi nimi precízna fermentácia a syntetická biológia využívajúca mikrobiálnych hostiteľov ako „bunkové továrne“ na výrobu špecifických funkčných prísad. Ďalej sa na výrobu mikroproteínov využívajú huby, stále populárnejšie sú aj rastlinné náhrady z fazulí fava, cíceru, ďatelinky, konope, ale aj repky alebo slnečnice, ich výroba je pre životné prostredie a klímu prospešnejšia. Investície do rastlinných náhrad v roku 2017 predstavovali 54 mil. dolárov, v roku 2020 už 3,1 mld. dolárov.

Na záver sa reprezentantka zmienila o výhladoch v potravinárstve, podľa ktorých spotreba mäsa pravdepodobne globálne porastie, ale v USA a EÚ pravdepodobne dôjde k stagnácii spotreby konvenčného mäsa a porastie spotreba rastlinných náhrad.

Diskusia:

GR reprezentantka upozornila na rozdiel medzi realitou na trhu a obrázkom, ktorý vykresľujú médiá.

FI reprezentantka uviedla, že spotrebitelia sa stále viac zameriavajú na dobré životné podmienky zvierat, otázkou je, aké dopady bude mať laboratórne kultivované mäso na zdravie ľudí a či do budúcnosti budú poľnohospodári potrební.

Podľa zástupkyne AlimAvenir budú poľnohospodári motivovaní k zmene svojich praktík.

Schválenie návrhu stanoviska C-C ku konceptu udržateľnosti

Definícia udržateľnosti bude súčasťou legislatívneho návrhu, ktorý Komisia pravdepodobne predloží v roku 2023, udržateľnosť je ťažiskovým prvkom mnohých iniciatív Komisie, preto sekretariát C-C pripravil návrh vlastného stanoviska ku konceptu udržateľnosti pre možnosť aktívnejších diskusií s EÚ inštitúciami. Stanovisko predkladá vlastný výklad pojmu udržateľnosť, zohľadňujúci ekonomické, environmentálne a sociálne potreby

poľnohospodársko-potravinárskeho odvetvia. Dokument bol schválený bez námietok.

Aktualizované informácie o procese reformy SPP a Európskej zelenej dohody

Politická dohoda o reforme SPP sa dosiahla v júni, o nariadeniach k SPP 2020+ hlasoval výbor AGRI 9. 9. 2021, všetky 3 správy boli prijaté väčšinou (80 %). Ďalej bude o nich hlasovať plenárne zasadnutie Európskeho parlamentu (v týždni od 22. 11. 2021). Sekretariát C-C dôrazne odporučil, aby členské organizácie sledovali prípravu národných strategických plánov SPP, sám bude pokračovať v dialógu s DG AGRI ohľadom prípravy sekundárnej legislatívy SPP.

Prezident Cogeca upozornil na dôležitý krok – hlasovanie Parlamentu, pričom predtým možno očakávať aktivitu mnohých organizácií a zúčastnených strán.

Stratégia Z farmy na stôl (F2F): hlasovanie Parlamentu, diskusia o potrebe pozície C-C s ohľadom na výsledky štúdií a posúdenia dopadov

Výbory AGRI a ENVI hlasovali o správe 9. a 10. 9. 2021, správa bude ďalej predložená na schválenie plenárnemu zasadnutiu Parlamentu v druhej polovici októbra. Z pohľadu C-C obsahuje výsledná správa aj 6 kontroverzných kompromisných návrhov, pri ktorých sa bude usilovať o ich odstránenie alebo aspoň zmenu. Sekretariát koordinuje akcie aj s inými EÚ asociáciami s odkazom na výsledky štúdií JRC a iných.

Sekretariát pripomenul, že Európsku komisiu opakovanie vyzýval na vypracovanie posúdenia dopadov stratégií F2F a v oblasti biodiverzity, Komisia tak doteraz neučinila. Dopady je však možné dobre vyhodnotiť na základe štúdií amerického ministerstva poľnohospodárstva (USDA), Spoločného výskumného strediska (JRC) a predbežných záverov štúdie vykonanej univerzitou vo Wageningene – všetky spomínané štúdie potvrdzujú pokles výroby a príjmov poľnohospodárskych podnikov, straty konkurencieschopnosti európskeho poľnohospodárstva a následného zvýšenia čistého dovozu z tretích krajín. Sekretariát preto v kontexte týchto zistení navrhuje prehodnotiť pozíciu a spôsob komunikácie k stratégii F2F a ďalším relevantným stratégiám Zelenej dohody.

Sekretariát C-C sa preto spolu s ďalšími partnermi pripravuje na hlavnú komunikačnú kampaň počas konferencie Komisie k stratégii F2F (14. – 15. 10. 2021). Na podporu svojich oznámení využije 2 štúdie vypracované na univerzite vo Wageningene. Sekretariát upozornil na významnú aktivitu komisára Janusza Wojciechowskiho na Twitteri, v ktorom upozornil, že štúdia JRC nie je posúdenie dopadov, ale iba CAPRI model, ktorý má svoje limity.

Diskusia:

Reprezentant DK podporil kritickejší spôsob komunikácie voči EÚ inštitúciám a odporučil zamerať sa na posúdenie dopadov, ktoré Komisia bude vykonávať ku konkrétnym legislatívnym návrhom.

PT a PL reprezentantky podporili dôraznejší spôsob komunikácie a vyzvali na diplomatický, ale radikálnejší spôsob upozorňujúci na riziká stratégie.

IT reprezentantka odporučila zamerať sa na kontroverzné kompromisné pozmeňovacie návrhy a zabrániť ich schváleniu.

EE reprezentant odporučil zdôrazňovať dôsledky pre spotrebiteľov v podobe vysokých cien potravín a obmedzenie ponuky lokálnych potravín z dôvodu ukončenia činnosti mnohých poľnohospodárov.

FR reprezentant podporil prístup sekretariátu s tým, že sa treba ohraďiť proti nerealistickým nápadom Komisie a pragmaticky využiť závery rôznych štúdií.

Balíček Fit for 55

Júlový balíček je jednou z najširších iniciatív Komisie, ktorá bude znamenať rad dopadov na najrôznejších úrovniach.

- ***Mechanizmus kompenzácie uhlíka na hraniciach (CBAM)*** predstavuje jeden z dôležitých a kontroverzných prvkov balíčka Fit for 55. C-C všeobecne zavedenie mechanizmu podporujú. Z pohľadu poľnohospodárstva je v návrhu na vytvorenie CBAM problematické to, že zatiaľ, čo poľnohospodárstvo je z CBAM vyradené, na hnojivá sa mechanizmus vzťahuje. Sekretariát navrhuje najsť riešenie a vhodné koordinované reakcie v rámci dotknutých pracovných skupín.
- ***Návrh odpovede C-C na výzvu na poskytnutie spätnej väzby k nariadeniu LULUCF***

Revidovaný systém LULUCF stanovuje ambiciózny cieľ na odstraňovanie skleníkových plynov do roku 2030. Európska komisia vyhlásila výzvu na zasielanie spätnej väzby k nariadeniu o LULUCF (do 21. 10. 2021). Sekretariát pripravil návrh príspevku.

Informácie o verejnej konzultácii k revidovaným pokynom na podporu ochrany klímy, energie a životného prostredia (CEEAG)

Sekretariát C-C odpovedal v júli na verejnú konzultáciu k revidovaným pokynom, kde zdôraznil svoje obavy ohľadom odvetvia biopalív a záhradníctva.

Stratégia EÚ v oblasti lesníctva

Novú stratégiu EÚ v oblasti lesníctva zverejnila Komisia 16. 7. 2021, jej hlavným cieľom

je stanoviť víziu a konkrétne opatrenia na zlepšenie množstva a kvality lesov EÚ, na posilnenie ich ochrany, obnovy a odolnosti. C-C na stratégiu už zareagovala prehlásením a spoločnou tlačovou správou. Dňa 4. 10. podporí akciu, ktorú vo Viedni usporiadajú organizácie AT vlastníkov lesov.

Udržateľné financovanie a taxonómia

Prvé nariadenie o delegovanom akte týkajúceho sa environmentálnych cieľov spojených so zmierňovaním a prispôsobovaním sa klimatickým zmenám Komisia prijala 4. 6. 2021. Dňa 27. 9. budú hlasovať výbory ECON a ENVI o 3 návrhoch uznesenia k prvému delegovanému aktu.

Platforma EÚ pre udržateľné financovanie naviac na začiatku augusta zverejnila návrh správy technickej pracovnej skupiny, ktorá má zhromaždiť ďalšie dôkazy a spätnú väzbu o predbežných kritériách technického preverovania 4 ďalších environmentálnych kritérií, aby ich potom platforma mohla ďalej zdokonaľovať a rozvíjať, kým bude v novembri 2021 Komisii predložený konečný súbor odporúčaní týkajúcich sa kritérií. Poľnohospodárstvo a lesníctvo sú súčasťou konzultácie, finálnu správu by platforma mala zverejniť na konci roka 2021. C-C navrhujú odmietnuť správu aj kritériá navrhnuté platformou. Sekretariát sa kriticky vyjadril k nedemokratickému procesu a spôsobu práce platformy.

Diskusia:

SE aj FI reprezentanti upozornili na značné zastúpenie „zelených“ v platforme, pričom expertom reprezentujúcim napr. lesníctvo nie je poskytnutý žiadny priestor a je prakticky nemožné, aby presadili racionálne kritériá. Takisto je nevyhnutné zohľadniť špecifické podmienky v jednotlivých členských štátoch aj rôzne spôsoby lesného manažmentu.

Informácie a výmena názorov na medzinárodný obchod a situáciu na trhu

Brexit: vláda UK avizovala snahu o vyjednanie obchodných dohôd s Južnou Amerikou, Kanadou a Mexikom.

USA: situáciu komplikuje nedávna bezpečnostná, vojenská a strategická dohoda AUKUS medzi USA, UK a Austráliou, ktorá pobúrila najmä FR ministerstvo obrany.

Austrália a Nový Zéland: počas jesene prebehnú ďalšie kolá rokovaní.

Ukrajina: Uzavierajú sa prípravy na revíziu obchodnej dohody. Sekretariát poskytol spätnú väzbu.

Informácie o spätnej väzbe z predsamitu UNFSS v Ríme a brífing o samite UNFSS v New Yorku

C-C na predsamite 26. - 28. 7. 2021 reprezentovala prezidentka Copa Christiane Lambertová, ktorá zdôraznila vynaložené úsilie poľnohospodárov na zlepšenie udržateľnosti potravinových systémov. Spätná väzba, ktorú C-C obdržali, bola, že organizátori neposkytli prvovýrobcom a poľnohospodárom náležitú pozornosť.

Hlavný samit prebehne v New Yorku (online) 23. 9. 2021.

Aktuálne informácie hlasovania plenárneho zasadnutia k návrhu uznesenia europoslancu Martina Häuslinga (DE, Zelení) o antimikrobiálnych látkach vyhradených na humánne použitie

Sekretariát informoval o návrhu uznesenia, ktoré plenárne zasadnutie odmietlo 15. 9. 2021. Sekretariát s ostatnými organizáciami zorganizoval kampaň za odmietnutie návrhu.

Informácie o oficiálnom prijatí nariadenia Komisie (EÚ) 2021/1372 zo dňa 17. 8. 2021, ktorým sa mení Príloha IV nariadenia (ES) č. 999/2001 o PAPs

Dňa 17. 8. 2021 Komisia oficiálne prijala nariadenie Komisie (EÚ) 2021/1372, ktorým sa mení Príloha IV nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001, pokiaľ ide o zákaz kŕmenia neprežúvavých hospodárskych zvierat iných než kožušinových živočíšnymi bielkovinami. Týmto nariadením Komisia znovu povoľuje používanie PAPs hydiny na kŕmenie ošípaných a prasacích PAPs na kŕmenie hydiny, ako aj používanie kolagénu a želatíny z prežúvavcov v krmivách neprežúvavcov. Takisto sa povoľuje používanie hmyzích PAPs na kŕmenie ošípaných a hydiny. Nariadenie vstúpilo do platnosti 6. 9. 2021.

Spätná väzba na antidumpingovú kampaň C-C týkajúcu sa kvapalných dusíkatých hnojív (UAN)

Blesková mediálna kampaň #DumpTheAntidumping bola zahájená 6. 9. 2021 s cieľom urgovať Komisiu k opätovnému otvoreniu šetrenia dopadu antidumpingových ciel na hnojivá. Dosah kampane na sociálnych sieťach bol obmedzený, sekretariát preto vyzval na väčšie zdieľanie členmi organizácií.

Cogeca Presidency Business Forum na tému Odolné a udržateľné globálne reťazce dodávok potravín

Cogeca Presidency Business fórum sa uskutoční 6. 10. 2021 v meste Aarhus (DK).

Spoločné prezídiá COPA a COGECA

Predsedali prezidentka COPA Christiane Lambertová (FR) a prezident COGECA Ramon Armengol (ES).

Výmena názorov s Tassosom Haniotisom (DG AGRI) o technickej správe JRC o potenciálnych dopadoch vybraných cieľov stratégií F2F a v oblasti biodiverzity

(Prezentácia je priložená v samostatnej prílohe k správe v českom jazyku.)

Štúdia JRC *Modelovanie environmentálnych a klimatických ambícií v poľnohospodárskom sektore pomocou modelu CAPRI* predstavuje modelovaný scenár ambiciózneho vykonávania návrhov reformy SPP na meranie účinku na poľnohospodárstvo EÚ, vrátane 4 kvantitatívnych cieľov stanovených v stratégiách F2F a v oblasti biodiverzity, ktoré boli zohľadnené v odporúčaní Komisie členským štátom pri príprave ich strategických plánov SPP. Dopady sú modelované prostredníctvom 3 scenárov, z ktorých prvý nepredpokladá žiadnu zmenu SPP v porovnaní s jej vykonávaním v rokoch 2014 - 2020. Ďalšie 2 scenáre zahŕňajú potenciálne implementácie právneho návrhu SPP 2020+, a to ako s cieľovým využitím finančných prostriedkov fondu Next Generation EÚ, tak aj bez neho. Rozsah modelovania nezahŕňa všetky opatrenia stratégií. Výsledky naznačujú, že by dosiahnutie 4 cieľov v rámci súčasnej implementácie SPP prinieslo významné environmentálne prínosy v podobe zníženia emisií skleníkových plynov, amoniaku a hrubého prebytku živín (dusíka). Výsledky analýzy ďalej ukazujú na pokles výroby v EÚ a rozdiely v cenách a príjmoch u vybraných poľnohospodárskych výrobkov, zníženie produkcie by bolo spôsobené najmä obmedzením dusíka. Tento dopad je možné znížiť približne o pätinu, pokiaľ by bola SPP vykonávaná v súlade s právnym návrhom z roku 2018 a došlo by k urýchleniu prechodu na udržateľnejšie poľnohospodárstvo. Pri odvetviach, v ktorých došlo k zníženiu produkcie, by došlo k zvýšeniu cien, čo by bol pre poľnohospodárov pozitívny efekt. Ďalej sú v oboch scenároch zistené iba obmedzené dopady na medzinárodné trhy, EÚ tak zostane aj naďalej čistým vývozcom obilnín a mäsa. Na záver zástupca Komisie uviedol, že SPP môže pomôcť dosiahnuť ciele a urýchliť prechod na udržateľnejšie poľnohospodárstvo v EÚ, no úspech

závisí od ambícií opatření v strategických plánech SPP členských států. Preto je potrebné zamerať sa na jej dokončenie v súlade s Európskou zelenou dohodou. Ďalšie štúdie budú nasledovať.

Diskusia:

IE reprezentant upozornil na vysoké ceny hnojív v EÚ, pričom Komisia odmieta zrušiť antidumpingové clá uvalené v roku 2019. Ďalej sa zaujímal, či sú spotrebitelia pripravení na zníženie produkcie potravín v EÚ a nárast cien potravín a či je Komisia pripravená poskytnúť poľnohospodárom kompenzácie.

ES reprezentanti poukázali na skutočnosť, že ciele stratégií predstavujú riziko straty konkurencieschopnosti EÚ poľnohospodárov a podľa nich je nevyhnutné nájsť rovnováhu medzi ekonomickou, sociálnou a environmentálnou stránkou udržateľnosti.

DK reprezentant upozornil, že obmedzené chovy ošípaných v EÚ budú nahradené chovom v tretích krajinách s väčšími dopadmi na životné prostredie a klímu.

DE reprezentant uviedol, že poľnohospodári podporujú zmenu, ale zmena je možná iba za finančnej podpory EÚ a väčšie ambície sa prejavia vo výsledných cenách produktov.

Zástupca Komisie v reakcii odpovedal, že Komisia si je vedomá dôležitosti potravinového zabezpečenia, súhlasil s tým, že rastúcu celosvetovú populáciu bude treba uživiť, ale upozornil, že počet súčasných poľnohospodárov je nižší ako pred 10 rokmi. Vyjadril svoje presvedčenie, že EÚ poľnohospodárstvo má kapacitu na naplnenie požadovaných cieľov, kľúčové však budú strategické plány SPP. K pripomienkam o financovaní uviedol, že rozpočet SPP je daný a treba s ním žiť. Za zásadné označil monitorovanie vykonávania politiky, čo umožní opraviť možné chyby a viac zohľadniť realitu.

Prezidentka Copa vyjadrila svoj nesúhlas s prístupom Komisie, nie je možné akceptovať pokles produkcie a narastajúce ceny pre spotrebiteľov. Poľnohospodárske organizácie preto vyzývajú svojich ministrov poľnohospodárstva, aby odmietli navrhované ciele F2F a dopady v podobe zníženia produkcie v EÚ.

NL reprezentant sa zaujímal o dopady na globálne potravinové zabezpečenie, pokiaľ EÚ implementuje ciele oboch stratégií.

SE reprezentant uistil, že poľnohospodári sú pripravení prispieť svojou činnosťou v boji proti klimatickej zmene, ale otázkou je ako. Upozornil na viacero štúdií, ktoré majú rovnaké závery - pokles produkcie o 10-20 % a nárast cien o 20-50 %. Zaujímal sa, či je Komisia pripravená akceptovať tento nárast cien vzhľadom na očakávané protesty v uliciach (ako v roku 2008) a nedostatok potravín na globálnych trhoch.

Zástupca Komisie uviedol, že klimatická zmena je globálny problém a ten vyžaduje globálne riešenie, ktoré však potrebuje lídra. Je zrejmé, že pokiaľ by EÚ v poľnohospodárstve reagovala osamotene, došlo by k dopadu v podobe presunu produkcie. Takisto je pravda, že hlavným faktorom ovplyvňujúcim výber potravín spotrebiteľmi je cena. Nové, alternatívne technológie môžu pomôcť zachovať nízke ceny.

EE reprezentant upozornil na pretrvávajúce nízke ceny potravín (napr. ceny mlieka sú stále už 10 rokov), zatiaľ čo výrobné náklady rastú, preto treba riešiť otázku, odkiaľ financovať potrebné investície na plnenie cieľov stratégie F2F.

Zástupca Komisie uviedol, že je potreba predstaviť konkrétne príklady, čo poľnohospodárstvo pre verejnosť skutočne robí. Na záver uviedol, že dúfal, že sa poľnohospodárom štúdia JRC bude páčiť.

Schválenie rozpočtu C-C na rok 2022

Celkové rozpočtové výdaje na rok 2022 predstavujú 5 934 620 EUR.

Rozpočet bol schválený s poznámkou, že proti sa postavili organizácie PT a NL (z dôvodu nemožnosti návrh rozpočtu náležite prediskutovať).

Rozpočet na rok 2022 zahŕňa návrh na zníženie členských príspevkov o 5 % pre riadne členské organizácie vzhľadom na to, že finančné rezervy sú viac než dostatočné.